

Цімура М.А.

студентка

Науковий керівник: Пацула О. І.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський державний університет внутрішніх справ

ОПОДАТКУВАННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ, ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасному бухгалтерському обліку немає інформації щодо доданої вартості, яка створюється на підприємстві. З метою оподаткування податок на додану вартість розраховують як різницю між податковими зобов'язаннями підприємства та його податковим кредитом. Наявність такого методу розрахунку ПДВ зробила його найбільш кримінальним, тому що внаслідок поворотного характеру ПДВ з бюджету шляхом шахрайства вилучаються значні кошти.

Фіскальна служба не може чітко контролювати цей процес у зв'язку з відсутністю в бухгалтерському обліку і звітності інформації щодо доданої вартості. До того ж через те, що прибуток є складовою доданої вартості, він оподатковується і окремо як прибуток, і у складі доданої вартості. Такий підхід потребує додаткового дослідження та вдосконалення як бухгалтерського обліку, так і системи оподаткування [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що науковці у своїх працях звертають увагу на недосконалість бухгалтерського обліку і звітності з точки зору недостатності їх інформаційної цінності і достовірності. Одні вчені роблять спроби гармонізувати бухгалтерський облік і вимоги фіскальних органів у частині визначення об'єктів оподаткування, інші – пропонують створити парадигму бухгалтерського обліку та бази доданої вартості [3].

На сучасному етапі розвитку країни, коли надходження до Державного бюджету України не відповідають її фінансовим потребам, особлива увага приділяється основним бюджетоформуєчим податкам, оскільки вдосконалення процесу їх адміністрування та пошук резервів щодо збільшення надходження податків створюють додаткові можливості стосовно збільшення доходної частини бюджету та, відповідно, задоволення потреб держави [2].

ПДВ – це непрямий загальнодержавний податок, що стягується з суб'єктів підприємницької діяльності, що є платниками цього податку, на суму приросту вартості продукції, створеної цим суб'єктом підприємницької діяльності [6].

Ідея податку на додану вартість народилася у німецького підприємця Сіменса в 20-х рр. ХХ ст. Тоді ж з'явилися і деякі пропозиції щодо організації його справляння, зокрема метод рахунків-фактур, автором якого є Адамс. Сучасна форма цього податку була розроблена й описана французьким економістом М. Лоре, який вважається «батьком ПДВ» [4].

Концепція ПДВ, запропонована Сіменсом, була технічною інновацією, яка удосконалила податок з обороту. Запровадження ПДВ дало змогу підприємцям повертати частину сплачених податків, таким чином уникаючи ряду проблем, що виникають зі стягненням податку з обороту.

Адамс вбачав у податку на додану вартість гідну заміну податку на прибуток підприємств. Адамса турбувало не технічне вдосконалення вже існуючих податків, а створення дієвої альтернативи вже існуючому федеральному прибутковому податку [1].

Перші спроби ввести податок зроблені у Франції і в Японії (американською місією Карла Шоупа). Російський автор В. І.Сорокін зазначає, що першою європейською країною, яка ввела ПДВ була Данія. ПДВ був запроваджений в Україні в 1992 році [4].

В Україні ПДВ був запроваджений Декретом Кабінету Міністрів України «Про податок на добавлену вартість» від 26 грудня 1992 р. № 14-92. До Декрету вносилися численні зміни та доповнення [5].

Декретом про ПДВ керувались біля п'яти років. Він передбачав різний підхід до оподаткування товаровиробника і торгівлі. Усі розуміли, що необхідні зміни [5].

З часу прийняття першого Закону України «Про податок на добавлену вартість» від 20.12.1991 р. видано ще чотири законодавчі акти, якими вносились зміни та доповнення до Закону. Пізніше став діяти Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. «Про податок на добавлену вартість», до якого 13 разів вносилися зміни та доповнення [5].

Другий етап розпочався 3 квітня 1997 року, коли було прийнято Закон України «Про податок на додану вартість». Цей закон втратив чинність на підставі нового Податкового Кодексу України від 02.12.2010 року [1].

Введенням в дію Податкового кодексу розпочався третій етап розвитку ПДВ в Україні [1].

Механізм стягнення ПДВ в усіх країнах є таким: податок сплачується підприємцем, коли він купує певні товари. Водночас підприємець одержує цей податок тоді, коли продає свої товари. Різниця між одержаним та сплаченим ПДВ передається Державному казначейству. Оскільки ПДВ закладається у ціну товарів, що їх купують кінцеві споживачі, то саме вони стають фактичними платниками цього податку [4].

Згідно законодавства ставки ПДВ встановлюються у відсотках до бази оподаткування. Для операцій, що є об'єктом оподаткування ПДВ, застосовуються такі ставки податку:

- стандартна ставка;
- знижені ставки;
- нульова ставка [3].

Багато країн Європи використовують податок на додану вартість як один з головних та провідних джерел поповнення державних фінансів та визначають його одним із головних джерел податкових надходжень.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, можна досить конструктивно охарактеризувати різні підходи до встановлення ставок ПДВ та їх обчислення, розмір яких може коливатися від 15 до 25%:

- знижені ставки (5–15%)
- продовольчі, медичні та дитячі товари;
- стандартні (основні) ставки (18–22%);
- підвищені ставки (понад 22%) до предметів розкоші.

Динаміка ставок ПДВ в європейських країнах, %

Країна	Ставка ПДВ	
	2008	2015
Люксембург	15	17
Німеччина	21	19
Франція	19,6	20
Словаччина	19	20
Україна	20	20
Естонія	18	20
Польща	22	23
Італія	20	22
Греція	19	23
Фінляндія	22	24

Джерело: [8]

Останнім часом прослідковується тенденція збільшення ставок податку на додану вартість з метою формування більш стійких джерел поповнення дохідної частини бюджету даних країн у порівнянні з прямим податком (податком на дохід, прибутковим податком). Формування і впровадження якісно нового механізму оподаткування даного податку, а також обліку і контролю за його надходженням і відшкодуванням з боку контролюючих органів, дозволить підвищити його ефективність і створити умови для легального функціонування реального сектора економіки та сприятливого податкового клімату [9].

Список використаних джерел:

1. Братушка, Е. С. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі [Текст] / Е. С. Братушка, Є. В. Кононець // Ефективна економіка.–2014. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2959>
2. Кулик П. Л. Ефективність адміністрування ПДВ в Україні / П.Л. Кулик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-2/Кулик.pdf>
3. Червінська О. С., ПДВ у системі оподаткування України / О. С. Червінська, Я. О. Паранько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kdu.edu.ua/statti/2007-2%2843%29/86.pdf>
4. Король М. В. Актуальні питання вдосконалення ПДВ / М. В. Король, Д. Л. Кобець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer26/88.pdf>
5. Мариняк М. В. Історичні етапи оподаткування податком на додану вартість в Україні / М. В. Мариняк [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://ic.faaf.org.ua/pdf/104-istorichni-etapi-opodatkuвання-podatkom-na-dodanu-vartist-v-ukraini.pdf>
6. Базалева О. С. Проблемні аспекти бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні / О. С. Базалева // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 24 (997). – С. 3-8.
7. Голов С.Ф. Футорологія бухгалтерського обліку // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 794. – С. 153-157[Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/25257>
8. Офіційний портал Державної фіскальної служби.–[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sta-sumy.gov.ua/>
9. Кміть В.М. Вдосконалення механізму адміністрування ПДВ як запорука фінансової безпеки України / В.М.Кміть // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – 2008. – № 2(2). – С. 113-123.

Ящук О.Й.

студентка

Науковий керівник: Пацула О.І.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ПОРЯДКУ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Податкове регулювання діяльності підприємств є одним з важливих напрямів державного регулювання. Особливу увагу необхідно приділити питанню податкового регулювання діяльності малих підприємств, адже саме вони виступають рушійною силою розвитку економіки України. Це зумовлено тим, що малі підприємства забезпечують гнучкість національної економіки за рахунок можливості швидко реагувати на зміни ринку [3]. Основним документом, який регулює податкові відносини у сфері малого бізнесу є Податковий кодекс України,